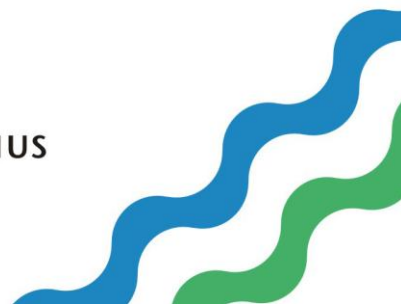

**Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos
Toiminta ja taloussuunnitelma
2013 - 2016**

RIISTAN- JA KALANTUTKIMUS

seen, sekä tiedon jatkojalostukseen ja käytäntöön vientiin. Nähtävissä on, että luonnonvaratalouden merkitys ja painoarvo tulee kasvamaan. Edellisessä kappaleessa esitetyt trendit ja niihin liittyvä tiedontarve jatkuvat ja vaativat huomattavaa tutkimuspanostusta. Laaja-alaisen asiantuntijuuden tarve eläinluonnonvarojen hyödyntämisen ja suojelun vaikutuksista ja tarpeista erityisesti suhteessa maankäyttöön, ilmastonmuutokseen, Itämeren ekosysteemiin, bioenergiaan/-talouteen ja muihin ihmisen toimintoihin kasvaa nopeasti. Näihin tutkimustarpeisiin vastaaminen koordinoidaan suurelta osin LYNET-ohjelmien ja muun yhteistyön avulla. MMM:n valmisteilla olevan tutkimus- ja kehittämisstrategia tulee suuntaamaan rahoitusta etenkin seuraaviin teemoihin: 1) Poliitiikan vaikuttavuus, ennakointi ja skenaariot; 2) Elinkeinojen kestävä kilpailukyky, kannattavuus ja tuottavuus; sekä 3) Riskien arviointi, ennakointi ja hallinta.

MMM:n tutkimus- ja kehittämisstrategian lisäksi TTS-kaudella RKTL:n tutkimusta linjaavat etenkin uusi hallitusohjelma, sektoritutkimuslaitosten välisen yhteistyön tiivistyminen LYNET-ohjelmien käynnistyessä, MMM:n toimialan tulevaisuuskatsaus vuoteen 2020, EU:n Itämeri-strategian toimenpiano, riistakonsernin valmisteilla olevaan tutkimusstrategia sekä EU:n meri-strategiadirektiivin toimeenpiano. TTS-kaudella valtioneuvoston johdolla toimeenpannaan luonnonvarastrategiaa, jossa panostetaan innovatiiviseen biotalouteen sekä mm. Suomen arktisen alueen politiikkaan. Näiden ohjelmien ja strategioiden toteuttamiseen tarvitaan RKTL:n perustehtävien pohjalta tuotettavaa tietoa, mutta niukkenevien resurssien myötä myös selkeitä valintoja ja priorisointia tutkimuslaitoksen resurssien käytössä.

1.2. VAIKUTTAMINEN TOIMIALAN VAIKUTTAUUSTAVOITTEISIIN

Kala-, riista- ja porotalouden politiikkasektoreiden tavoitteena on edistää kala- ja riistakantojen monipuolista hyödyntämistä kestävästä käytöstä sallimissa rajoissa sekä tukea elinkeinokalatalouden ja porotalouden kannattavuutta.

RKTL tukee maa- ja metsätalousministeriön toimialan vaikuttavuustavoitteiden saavuttamista seuraavasti

- tuottaa tietoa kala- ja riistavaroista sekä arvioi ja ennustaa kala- ja riistakantojen tilaa niiden kestävästä ja monipuolisen hyödyntämisen perustaksi,
- kehittää kala- ja porotalouden elinkeinoja sekä tuottaa kalatalouden tilastot sekä tietoa kalan, riistan ja poron käytöstä, jalostuksesta ja kaupasta,
- tuottaa tietoa vapaa-ajankalastuksen ja metsästyksen yhteiskunnallisesta ja sosioekonomisesta vaikuttavuudesta.
- tuottaa tietoa, asiantuntijapalveluita ja viljelytuotteita, joiden avulla kala- ja riistavarojen hoito on tehokasta, tarpeeseen perustuvaa ja suunnitelmallista sekä huolehtii osaltaan että kalavarat säilyvät geneettisesti monimuotoisina ja tuottavina
- edistää tietotuotannolla hirven, suurpetojen ja hylkeiden aiheuttamien vahinkojen ehkäisemistä,
- edistää porolaidunten kestävästä käytöstä mm. tuottamalla tietoa laidunten käytöstä ja tilasta,
- huolehtii tutkimustiedon siirrosta nopeasti ja tehokkaasti päättäjien, yrittäjien sekä neuvonnan, opetuksen ja kansalaisten sekä riistakanta-arvioiden perusaineiston tuottajien käyttöön.

Kala- ja riistavarojen runsauden ja hyödyntämisen seurannassa otetaan huomioon maa- ja metsätalousministeriön strategiset tavoitteet sekä erityisesti kalaston tilan ja riistaeläinten levinneisyyden, runsauden ja vahinkomäärien aiheuttamat muutostarpeet.

1.3. TOIMINNALLISET LINJAUKSET SEKÄ MMM:N KANNANOTTOA EDELLYTTÄVÄT EHDOTUKSET

Visio

Tietoa kestäviin valintoihin

Päätehtävät

Tutkimuslaitoksen päätehtävänä on tuottaa tietoa hyödynnettävistä eläinluonnonvaroista. Päätöksentekoa varten tarvitaan lisäksi tiedon yhdistämistä, tulkintaa ja erilaisia johtopäätöksiä, ratkaisuvaihtoehtoja ja malleja, joita päätöksentekijä voi hyödyntää. Tiedon loppukäyttäjä odottaa valmiimpia asiakasratkaisuja ja sovelluksia toimintansa ja toimialansa kehittämiseen.

Eläinluonnonvarojen hyödyntämistä palvelevan tiedon ja asiantuntemuksen tuottaminen

Kestävä kala- ja riistavarojen hyödyntäminen sekä porotalous ja vesiviljelytuotanto edellyttävät luotettavaa tietoa eläinkantojen runsaudesta ja muutoksista sekä tuotannon edellytyksistä ja vaikutuksista. Luotettavat seurannat, kanta-arviot sekä tilastot saaliin määrästä, rakenteesta ja tuotosta ovat tärkeimmät tehtävät ja perusta tietovarantojen korkeatasoiselle jalostamiselle ja hyödyntämiselle. Vastaavan seuranta- ja tutkimustiedon tuottaminen elinkeinoista ja yritystoiminnasta sekä alan harrastajista luo kattavan tietopohjan kala- ja riistavarojen hyödyntämisen ja suojelun sekä niihin liittyvän elinkeino- ja harrastustoiminnan vuorovaikutuksesta. Päätehtävien tietopohjan varmentaminen edellyttää joissakin tapauksissa strategista perustutkimusta. Uhanalaisten kalakantojen viljelyllä tuemme luonnon monimuotoisuuden säilymistä.

Tiedon jatkojalostus ja käytäntöön vienti

Tutkimuslaitos tuottaa kala- ja riista-alan toimijoille vaihtoehtoisia toiminta- ja ennakointimalleja sekä niiden vaikuttavuuden arviointia. Asiakasnäkökulmaa korostamalla kehitetään konkreettisia työkaluja julkishallinnon päätöksentekoon ja toimialan strategiseen kehittämiseen. Hankkeet suunnitellaan alusta lähtien yhdessä asiakkaiden ja välittäjäorganisaatioiden kanssa. Aktiivisesti tutkitaan uusia mahdollisuuksia elinkeinojen toiminnan monipuolistamiseksi ja kannattavuuden parantamiseksi sekä virkistystoiminnan tukemiseksi. Autamme asiakkaitamme tietotuotantomme hyödyntämisessä. Tavoitteena on tuottaa korkeatasoista, riippumatonta tietoa ja asiantuntemusta sekä ratkaisuja riista-, kala- ja porotaloudesta poliittisen, hallinnollisen ja taloudellisen päätöksenteon sekä muun yhteiskunnan käyttöön.

Toimintalinjat

Tutkimuslaitoksen strategisena päämääränä on suunnittelukauden aikana vahvistaa riistaseurantoja sekä asiakaslähtöistä tutkimus- ja asiantuntijatoimintaa eri politiikkalohkoilla.

Kalastoseurannat, tilastot ja taloudellinen tiedonkeruu sekä niihin liittyvät asiantuntijatehtävät säilytetään volyymitään nykytasolla. Varsinaista tutkimustoimintaa riista-, poro- ja kalatalou-

den politiikkalohkoilla supistetaan, mutta samalla vahvistetaan politiikkalohkojen sisällä yhteiskunnallista ja taloudellista tutkimusta sekä asiantuntijatoimintaa. Strategisen perustutkimuksen resurssit keskitetään päätehtäviä tukeviin hankkeisiin. Vesiviljelytoimintaa supistetaan.

Asiakkuusjohtajan tehtävän perustaminen vuoden 2012 alusta varmistaa, että tuottamamme tieto ja asiantuntijuus kohtaavat nykyistä paremmin asiakkaiden ja tiedon loppukäyttäjien tarpeet ja että tuottamastamme tiedosta on käytännön hyötyä. Kehitämme yhdessä asiakkaidemme kanssa asiantuntijapalveluita ja laajennamme vuorovaikutteisia verkkopalveluja, joilla tuemme valtion avoimuusperiaatteita, toimialahallinnon päätöksentekoa sekä alan elinkeinon kehittämistä. Olemme mukana toimialan kansallisissa ja kansainvälisissä kehittämishankkeissa.

LYNET-yhteenliittymän toiminnan kehittäminen

Tutkimuslaitoksen toiminnassa otetaan huomioon tutkimus- ja innovaationeuvoston määrittelemät painotukset ja teemat ja suuntaamme tutkimuksen sen mukaan. Hyödynnämme luonnonvara- ja ympäristötutkimuksen yhteistyötä (LYNET) näissä monitieteisissä ja useamman hallinnonalan kattavissa ohjelmissa ja hankkeissa (mm. Itämeri, ilmastomuutos, bioenergia, kestävä maankäyttö). Myös kenttätöissä ja tukipalveluissa lisätään yhteenliittymäyhteistyötä. Lisäksi pyritään yhdistämään toimitiloja.

MMM:n kannanottoa edellyttävät ehdotukset

Tuottavuusohjelman ja RKT:n tiedossa jo olevan rahoitustilanteen heikentymisen johdosta sekä tulevien valtiontalouteen kohdistuvien menoleikkausten ennakoimiseksi tutkimuslaitos on valmistelemaan toimipaikkaverkoston kehittämissuunnitelmaa, johon sisältyy 5 -6 toimipaikan/pisteen lakkauttaminen (vrt. kohta 2.2).

Maa- ja metsätalousministeriö saa marraskuun lopussa 2011 käsiteltäväkseen tutkimuslaitoksen toimipaikkaverkoston kehittämissuunnitelma valtion yksikköjen ja toimintojen sijoittamista koskevasta toimivallasta annetun lain mukaisesti.

1.4. KAUDEN AIKANA TOTEUTETTAVAT TUOTTAVUUTTA LISÄÄVÄT JA TOIMINTAMÄÄRÄRAHATARVETTA VÄHENTÄVÄT TOIMENPITEET

Tuottavuusohjelman ja RKT:n tiedossa jo olevan rahoitustilanteen heikentymisen johdosta sekä tulevien valtiontalouteen kohdistuvien menoleikkausten ennakoimiseksi tutkimuslaitos sopeuttaa toimintansa vuosina 2012-2015. Sopeuttamistoimissa tutkimuslaitos pyrkii turvaamaan päätehtäviensä palvelutason sekä henkilöstön aseman. Säästötavoite toteutetaan pääosin vähentämällä vesiviljelylaitosten ja tutkimusasemien määrää sekä säästämällä henkilöstömenoita eläköitymisen kautta.

2. VUOSIEN 2013 – 2016 tulostavoitteet

2.1 TOIMINNALLISET TAVOITTEET

a) Toiminnallinen tehokkuus sekä sen kehitys

Tutkimuslaitos parantaa työn tuottavuutta tehostamalla toimintaa sekä sopeuttamalla tehtävät resursseihin. Tutkimuslaitos toimii maa- ja metsätalousministeriön ja ympäristöministeriön hallinnonalojen sektoritutkimuslaitosten muodostamassa Luonnonvara- ja ympäristötutkimuksen yhteenliittymässä LYNETissä maa- ja metsätalousministeriön tulosohjauksen ja yhteenliittymän päätösten mukaisesti. Aiempaa suurempi osuus näiden tutkimuslaitosten tutkimuksesta ja muista toiminnoista koordinoidaan yhteenliittymän kautta. TTS-kaudella tutkimuslaitos osallistuu biotaloutta, ilmastonmuutosta, kestävästä maankäytöstä ja Itämeren koskeviin yhteisiin tutkimusohjelmiin. Lisäksi osallistutaan yhteiseen/yhteisiin kansainvälisen toiminnan verkostoon, asiantuntijapalveluihin, seurantoihin ja tilastotoimintaan, laboratoriotoimintoihin, osaamisen kehittämiseen sekä joihinkin muihin tukipalveluihin.

Tutkimuslaitos jatkaa palvelukeskuksen asiakkaana. Hankintatointia tehostetaan edelleen mm. Hansel-sopimuksia ja sähköistä hankintajärjestelmää hyödyntäen. Tutkimuslaitos siirtyy Kieku-järjestelmän käyttäjäksi MMM:n hallinnonalan aikataulussa (1.10.2013).

Tutkimuslaitoksen menoista katetaan 30 % ulkopuolisella rahoituksella (maksullinen toiminta, EU-rahoitus, yhteistoiminnan rahoitus), jotka hankitaan yksityiseltä ja julkiselta sektorilta.

Päätoimintojen kustannukset ja henkilötyövuodet

Tutkimuslaitoksen kustannuskehitykseen vaikuttaa ensisijaisesti tuottavuusohjelman toteuttaminen. Kokonaismenojen arvioidaan alenevan suunnittelukauden loppuun mennessä tämän hetken tiedoilla noin 2,0 milj. euroa. Budjettirahoitus vähenee suunnittelujaksolla n 1 milj. euroa, jonka lisäksi on sopeutettava vuosien 2009 – 2014 budjettirahoitusta suurempiin menoihin, jotka katetaan siirtomäärärahoja purkamalla. Kokonaismenoihin vaikuttaa vuositasolla paljon myös ulkopuolisen rahoituksen määrä.

Päätoimintojen kustannukset sisältävät myös kirjaamisoikeudet, poistot ja korot ja henkilötyövuodet myös kirjaamisoikeudella tehdyn työn.

Taulukko 1a. Päätoimintojen kustannukset

	TP2	TP 2010	TA2011	TAE2012	2013	2014	2015	2016
Riistakantojen ja kalavarojen arviointi ja tilastointi		6,48	7,00	7,00	7,00	7,00	7,00	7,00
Kalasto-seuranta		3,89	4,20	3,90	3,90	3,90	3,90	3,90
Riistan- ja poroseuranta		1,77	2,00	2,30	2,30	2,30	2,30	2,30
Tilastot ja taloudellinen tiedonkeruu (EY)		0,82	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
Tutkimus ja asiantuntijuus		11,63	12,15	11,70	11,50	11,45	11,30	11,30
Kalatalouspolitiikkalohko		9,02	9,45	9,00	8,80	8,75	8,55	8,55
Tutkimus		6,70	7,15	6,70	6,50	6,45	6,25	6,25
Asiantuntijatehtävät		1,70	1,70	1,70	1,70	1,70	1,70	1,70
Maksullisen toiminta		0,62	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60
Riista ja porotalouspolitiikkalohko		2,61	2,70	2,70	2,70	2,70	2,75	2,75
Tutkimus		1,90	2,00	1,80	1,80	1,80	1,75	1,75
Asiantuntijatehtävät		0,71	0,70	0,70	0,70	0,70	0,70	0,70
Maksullisen toiminta		0,00	0,00	0,20	0,20	0,20	0,30	0,30
Vesiviljely		6,13	6,25	6,15	5,85	5,50	5,30	5,20
Vesiviljely		3,21	3,40	3,40	3,20	3,10	3,10	3,10
Maksullisen toiminta		1,97	1,95	1,85	1,85	1,70	1,60	1,60
Sopimuskasvatus		0,96	0,90	0,90	0,80	0,70	0,60	0,50
Muu palvelutuotanto		0,50	0,50	0,45	0,45	0,40	0,40	0,40
Yhteensä		24,75	25,90	25,30	24,80	24,35	24,00	23,90

Valtion palvelukeskus- ja järjestelmäratkaisut sekä tietohallinnon kehittäminen kasvattavat lyhyellä aikavälillä muita kustannuksia. Vuodesta 2010 alkaen eläköitymiskehitys on vaikuttanut ja vaikuttaa kokonaiskustannuksiin alentavasti. Tuottavuusohjelmien mukainen toimipaikka-verkoston kehittäminen vähentää henkilöstö-, vuokra- ja muita kustannuksia suunnittelukaudella. Voimavaratarvetta vähentäviä tekijöitä ovat myös LYNET—ja muusta verkostoitumisesta saatavat kustannushyödyt, tutkimuslaitoksen sisäisen yhteistyön kehittäminen, tietohallinnon kehittäminen, itsepalvelumahdollisuuden tarjoaminen asiakkaille tiedon hankinnassa, tuottavuuden nousu tilastoinnin, seurannan ja tutkimuksen prosessien tehostamisen seurauksena, vähän tuloksia tuottavien toimintojen karsiminen sekä omaisuuden hallinnan parantaminen.

Tutkimuslaitoksessa on toimeenpantu ministeriön tulostavoitteiden ja strategian muutosten mukaisesti voimavarojen uudelleen kohdentaminen ja sitä jatketaan. Vesiviljelyn ja tukipalvelujen, lukuun ottamatta tietohallinnon, voimavaroja on siirretty tutkimukseen. Eniten kasvaneita aloja ovat olleet asiantuntijatehtävät, maasuorpetotutkimus, elinkeinotutkimus, kansainvälistyminen sekä uusien tuotteiden ja menetelmien kehittäminen.

Tulevalla TTS-kaudella panostetaan ydintehtäviin kehittämällä tutkimusten ja seurantojen tuottamprosesseja. Voimavaroja suunnataan asiantuntijatehtäviin, mm. LYNET-yhteistyössä tehtäviin monitieteelliseen tutkimukseen, jossa yhdistyvät ekologiset ja sosioekonomiset näkökohdat sekä panostetaan sosioekonomiseen tutkimukseen. Tutkimuslaitos osallistuu laaja-alaisiin, poikkitieteellisiin tutkimusohjelmiin valtioneuvoston ja sektoritutkimuksen neuvottelukunnan määrittämässä aihepiireissä. Valtionhallinnon linjausten mukaan lisätään yhteistyötä muiden sektoritutkimuslaitosten ja yliopistojen kanssa. Eryteisesti kehitetään yhteistyötä hallinnonalan muiden tutkimuslaitosten kanssa sekä tutkimuksessa että tukipalveluissa. Lisäksi li-

sätään ostopalvelun käyttöä ja sisäistä yhteistyötä. Varmistetaan resurssit myös uusiin tehtäviin.

Taulukko 1b. Päätoimintojen henkilötyövuodet (sis. kirjaamisoikeudella tehdyn työn)

	TP2010	TA2011	TAE2012	2013	2014	2015	2016
Riistakantojen ja kalavarojen arviointi ja tilastointi	83	81	84	84	84	84	84
Kalasto-seuranta	55	52	51	51	51	51	51
Riistan- ja poroseuranta	21	21	25	25	25	25	25
Tilastot ja taloudellinen tiedonkeruu (EY)	7	7	7	7	7	7	7
Tutkimus ja asiantuntijuus	140	137	135	135	135	135	135
Kalatalouspolitiikkalohko	105	101	99		97	97	97
Tutkimus	89	84	82	81	80	80	80
Asiantuntijatehtävät	14	16	16	16	16	16	16
Maksullisen toiminta	1	1	1	1	1	1	1
Riista ja porotalouspolitiikkalohko	36	37	37	38	39	39	39
Tutkimus	32	33	33	33	33	33	33
Asiantuntijatehtävät	4	4	4	4	4	4	4
Maksullisen toiminta	0	0	0	1	2	2	2
Vesiviljely	59	57	56	54	53	53	53
Vesiviljely	45	43	43	42	41	41	41
Maksullisen toiminta	13	12	12	12	11	11	11
Sopimuskasvatus	1	1	1	1	1	1	1
Muu palvelutuotanto	0	0	0	0	0	0	0
Yhteensä	283	275	275	273	272	272	272

Henkilövuosiin sisältyy momentin 30.40.01 ja 30.50.20 henkilökiintiöt sekä arvioitu työllisyistyövoima.

Taulukko 1c. Päätoimintojen tuotot

	TP2010	TA2011	TAE2012	2013	2014	2015	2016
Riistakantojen ja kalavarojen arviointi ja tilastointi	1,43	1,03	1,03	1,03	1,03	1,03	1,03
Kalasto-seuranta	1,20	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
Riistan- ja poroseuranta	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Tilastot ja taloudellinen tiedonkeruu (EY)	0,23	0,23	0,23	0,23	0,23	0,23	0,23
Tutkimus ja asiantuntijuus	2,73	1,61	1,64	1,71	1,79	1,83	1,83
Kalatalouspolitiikkalohko	2,44	1,32	1,36	1,32	1,30	1,25	1,25
Tutkimus	1,78	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
Asiantuntijatehtävät	0,13	0,12	0,12	0,12	0,12	0,11	0,11
Maksullisen toiminta	0,53	0,40	0,44	0,40	0,38	0,34	0,34
Riista ja porotalouspolitiikkalohko	0,29	0,29	0,29	0,39	0,49	0,59	0,59
Tutkimus	0,24	0,24	0,24	0,24	0,24	0,24	0,24
Asiantuntijatehtävät	0,05	0,05	0,05	0,05	0,05	0,05	0,05
Maksullisen toiminta	0,00	0,00	0,00	0,10	0,20	0,30	0,30
Vesiviljely	1,64	1,54	1,49	1,44	1,39	1,39	1,39
Vesiviljely	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Maksullisen toiminta	1,64	1,54	1,49	1,44	1,39	1,39	1,39
Sopimuskasvatus	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Muu palvelutuotanto	0,25	0,25	0,20	0,20	0,15	0,15	0,15
Yhteensä	6,04	4,42	4,36	4,38	4,35	4,40	4,40

Päätoimintojen menoissa ja henkilötyövuosissa sekä menojen kululajittaisessa jakaumassa on huomioitu tuottavuusohjelman muutokset.

Taulukko 2. Kustannusten jakautuminen kululajeittain

Kustannusten jakautuminen kululajeittain, m€	2009 tp	2010 tp	2011 arvio	2012 Suun.	2013 Suun.	2014 Suun.	2015 Suun.	2016 Suun.
Henkilöstömenot	14,84	14,10	14,80	14,70	14,50	14,20	14,20	14,00
Toimitilavuokrat	3,04	2,99	3,00	2,80	2,80	2,60	2,50	2,50
Palvelujen ostot	3,61	3,77	3,60	3,40	3,30	3,20	3,20	3,20
Muut toiminnan menot	4,45	4,02	4,50	4,50	4,30	4,30	4,20	4,20
Yhteensä	25,94	24,88	25,90	25,40	24,90	24,30	24,10	23,90

Tilojen käytön tehokkuutta lisätään mm. toimipaikkaverkoston kehittämissuunnitelman mukaan. Mahdollisuuksien mukaan hyödynnetään Senaatti-kiinteistöjen tilahallintajärjestelmää. Tilakustannukset henkilötyövuotta kohden nousevat suunnittelukaudella lievästi Senaatti-kiinteistöjen vuokrankorotusten ja henkilöstömäärän pienenemisen vuoksi, vaikka joitakin toimipaikkoja/pisteitä lakkautetaankin.

Tuottavuus ja taloudellisuus

Tutkimuslaitoksen tilakustannukset ovat henkilöstökustannusten ohella merkittävin kustannuserä. Toimipaikkastrategian mukaisia tutkimusyhteisöjä vahvistetaan edelleen ja Helsingin toimipaikan osuutta vähennetään. Valtiohallinnon linjausten ja tuottavuusohjelman mukaisesti jatkamme kenttä- ja koeasema- sekä viljelylaitosverkoston kehittämistä suunnitelmakauden aikana siten, että yksiköiden kokonaismäärä vähenee ja tilakustannuksia siten säästyy. Tällöin hyödynnetään myös luonnonvara- ja ympäristötutkimuksen yhteenliittymän tarjoamat yhteistyömahdollisuudet.

Taulukko 3. Tutkimuslaitoksen tuottavuutta ja taloudellisuutta kuvaavat tunnusluvut

Työntuottavuus kpl/htv, mätilitra/htv tai poikasyksikkö/htv	toteutuma	arvio	tavoite	tavoite	tavoite	tavoite	tavoite
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Kokonaistuottavuus (3. vuoden ka.)	111	101	105	105	105	105	105
Työntuottavuus (3. vuoden ka.)	110	103	105	105	105	105	105
Tutkimustoiminnan ja asiantuntijatehtävien kokonaiskustannukset/ tutkijahtv, 1 000 euroa	122	150	160	160	160	160	160
Julkaisut							
- asiantuntija tarkastetut tieteelliset artikkelit/tutkijahtv,	1,1	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8
- muut julkaisut/tutkijahtv, kpl	2,6	3	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0
Kanta-arviot kpl*	0,30	0,46	0,48	0,49	0,49	0,50	0,50
Tilastot kpl	1,20	1,0	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00
Mäti, litraa	334	410	415	415	415	415	415
Laitospoikaset py à 50 g /kpl	153 971	140 000	140 000	140 000	140 000	140 000	140 000
Luonnonravintopoikaset py à 5 g /kpl	1 129 754	1 300 000	1 100 000	1 100 000	1 100 000	1 100 000	1 100 000

* kanta-arvoin määrittäminen on muutettu 2010

Yksikkökustannukset €/kpl, €/mätilitra tai €/poikasyksikkö							
	toteutuma	arvio	tavoite	tavoite	tavoite	tavoite	tavoite
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Kanta-arviot kpl*	286 000	210 000	270 000	270 000	270 000	270 000	270 000
Tilastot kpl	77 000	110 000	80 000	80 000	80 000	80 000	80 000
Mäti, litraa	461	340	400	400	400	400	400
Laitospoikaset py à 50 g /kpl	0,99	1,05	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00
Luonnonravintopoikaset py à 5 g /kpl	0,10	0,1	0,10	0,10	0,10	0,10	0,10
* kanta-arvo in määritys on muutettu 2010							

Työn tuottavuus kehittyi maltillisesti.

Tutkimus- ja asiantuntijatoiminnan sekä kanta-arvioinnin ja tilastotoimen työn tuottavuuden ennakoitaan hieman nousevan. Vesiviljelyn tuottavuus ja kokonaistaloudellisuus heikkenevät suunnittelujaksolla kun viljelylaitosten määrä vähenee.

Ulkoisen rahoitus

Rahoituspohjan laajentaminen ja muutos markkinaohjautuvampaan suuntaan on tutkimuslaitoksen pitkän tähtäimen tavoite. Muutos lisää asiakaslähtöisyyden tarvetta, kasvattaa kilpailua rahoituksesta sekä edesauttaa yhteistyötä laajentuville uusille tutkimusalueille. Toimeksiantot eivät jatkossa ole puhtaasti sektorilähtöisiä, vaan niissä on mukana asiakkaiden monipuolisemmat tarpeet.

Kilpailu ulkopuolisesta rahoituksesta tulee kiristymään myös valtion sektoritutkimuksen kehittämistavoitteiden mukaan, jossa siirrytään tilaaja-tuottajamalliin perustuvaan rahoitukseen. Menestyminen kilpailussa edellyttää kotimaisista ja kansainvälisistä tutkimuslaitoksista ja yliopistoista koostuvien tuottajakonsortioiden ja verkostojen muodostamista.

Maksullisen toiminnan kannattavuus

Tavoitteena on, että maksullinen toiminta on kustannukset kattavaa ja kannattavaa. Tutkimus-, tilasto- ja palvelusuoritteiden maksullisen toiminnan kannattavuus on suunnittelukaudella edellisten vuosien tasolla. Maksullisen toiminnan tulot säilyvät nykyisellä tasolla. Vesiviljelytuotteiden kannattavuutta parannetaan suunnitteluilla ja aloitetuilla toimenpiteillä sekä kehittämällä uusia tuotteita.

Maksullisen toiminnan kustannuslaskennan uudistuksen käyttöönottoaikataulu riippuu mm. muista valtiohallinnon taloushallinnon kehittämistoimenpiteistä.

Useimpien viljelylaitosten perustamisessa ei ole otettu huomioon kaupallisen toiminnan taloudellisia reunaehdoja. Vesiviljelytuotannon on katsottu palvelevan yhteiskuntaa kokonaisuudessaan tavalla, joka yhteisöläinsäädännön nojalla mahdollistaa maksulliseen toimintaan ohjautuvan tuen. Tähän perustuen Suomi on sisällyttänyt Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitoksen vesiviljelytoiminnan Euroopan Unionin komissiolle annettuun ilmoitukseen yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvistä palveluista, ns. SGEI-palveluista.

Yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuus

Yhteisrahoitteisen toiminnan tuottojen määräksi arvioidaan tulevina vuosina n. 2,4 milj. euroa. Tavoitteena on nostaa tuottoja jonkin verran tästä. Kiristytvä tutkimusrahoituksen kilpailu ja erityisesti EU-rahoituksen myöntöperusteiden muutokset vaikeuttavat yhteisrahoitteista toiminnasta saatavien tulojen lisäämistä.

Yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuustavoitteeksi TTS-kaudella asetetaan 30 %. Kustannusvastaavuus riippuu saadun rahoituksen säännöistä, kustannuksien tukikelpoisuudesta sekä vaadittavasta omasta rahoitusosuudesta.

b) Tuotokset sekä niiden kehitys

Asiantuntijatehtävät lisääntyvät. Tieteellinen julkaisutoiminta pidetään saavutetulla tasolla. Vesiviljelyn tuotantomäärät supistuvat viljelytuotteiden kokonaismarkkinoiden laskun mukana.

Taulukko 4. Tutkimuslaitoksen suoritteet

	2010 tot	2011 arvio	2012 tavoite	2013	2014	2015	2016
Annetut lausunnot	81	100	100	100	100	100	100
Työryhmäjäsenyydet	365	305	305	300	300	300	300
Tieteelliset julkaisut (3 vuoden ka.)	71	73	73	73	73	73	73
Muut julkaisut	219	240	240	240	240	240	240
Kanta-arvioinnit ja tilastot*	23	23	22	23	22	23	22
Mäti, litraa	3 047	4 400	4 400	4 300	4 200	4 100	4 100
Laitospoikaset, 1 000 py à 50 g /kpl	1 761	1 650	1 600	1 500	1 300	1 200	1 200
Luonnonravintopoikaset 1 000 py à 5 g /kpl	1 339	1 500	1 400	1 300	1 300	1 300	1 300
Emokaljat ja ravut, kantoja mädin tuotannossa kpl	61	61	61	60	59	57	57
Maitia maiti-pankissa, kantoja tallennettu kpl	42	42	42	42	42	42	42
* kanta-arvioinnin määrittystä on muutettu v. 2010 alkaen							

c) Laadunhallinta sekä sen kehitys

Tietoturvasuunnitelma toteutetaan. Ohjelma- ja projektityöskentelyä evaluointijärjestelmineen vahvistetaan edelleen. Tutkimuslaitoksen toiminnan eettisyys varmistetaan.

Vesiviljelyn toiminta varmistetaan ISO-standardien mukaan rakennetuilla laatu- ja ympäristöjärjestelmillä. Myös kanta-arvioinnin, tilastoinnin ja tutkimuksen prosessien laatuun panostetaan.

Asiakastyytyväisyys selvitetään kyselyin.

d) Henkisten voimavarojen hallinta sekä sen kehitys

Ydiosaamisen säilyminen ja uusien osaajien saaminen varmistaa laadukkaan toiminnan jatkosakin. Työhön sitoutunut ja työstään innostunut henkilöstö tuottaa parhaan tuloksen. Kehitämme henkilöstöjohtamisen taitoja ja valmiuksia sekä mahdollistamme uusien osaamisalueiden kehittämisen koulutusohjelmilla. Henkilöstötyötyytyväisyyttä mitataan säännöllisesti (VM-Baro) ja sen perusteella toteutetaan kehittämishankkeita. Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman toteuttamisella turvataan yhdenvertaiset työedellytykset sekä naisille että miehille.

Henkilötyövuosien määrä laskee tuottavuusohjelman mukaisesti. Henkilöstön vähäinen uusiutuminen tehtävien hoitamiseksi on haasteellista. Toteutettu eläkeuudistus voi siirtää henkilöstön eläköitymisen enemmässä määrin. Henkilöstövoimavarat kohdennetaan ydintehtäviin toiminnan painoalueiden perusteella. Työkyvyn ylläpitoon panostetaan säännöllisillä työkyvyn ylläpitoon tähtäävillä työpaikkaselvityksillä, liikuntaseteileillä ja terveystarkastuksilla sekä tarvittaessa hoitoon ohjauksella, jota tutkimuslaitos tukee rahallisesti. Henkilöstötilinpäätöksessä olevia tunnuslukuja hyödynnetään kattavasti henkisten voimavarojen arvioinnissa.

Taulukko 5. Henkilöstörakenne

Henkilöstörakenne (htv)	2009 tot	2010 tot	2011 arvio	2012 tav	2013 tav	2014 tav	2015 tav	2016 tav
- johtajat	6	6	6	7	7	7	7	7
- tutkijat	88	88	88	88	88	88	88	88
- vesiviljely	55	59	53	53	53	53	53	53
- muu henkilöstö	148	130	131	125	121	112	102	102
Yhteensä	297	283	278	273	269	260	250	250
Osaaminen								
- Koulutustasoindeksi	5,3	5,4	5,4	5,4	5,4	5,5	5,5	5,5
- Korkeakoulu- ja yötason tukinnon suorittaneiden %-osuus	47,0	48,7	48,0	48,0	48,0	49,0	49,0	49,0
- Tutkijakoulutuksen suorittaneiden osuus	17,8	18,6	18,6	18,6	18,6	18,7	18,7	18,7

Tutkimuslaitoksen talousarviorahoituksella rahoitetun henkilöstön määrä on viime vuosina ollut laskeva, ja suunnittelukaudella tämä kehitys jatkuu. Yhteistyörahoituksella rahoitetun henkilöstön määrä on viime vuosina pysynyt samalla tasolla, ja rahoitus ennakoii tämän kehityksen jatkuvan. Työministeriön rahoittaman työllisyystyövoiman määrää on supistettu merkittävästi viimeisen vuosikymmenen aikana ja se pysynee nykyisellä tasolla.

Henkilöstön ammatilliseen kehittämiseen ja tehtäväkiertoihin investoidaan, jotta uusien tehtävien ja menetelmien vaatima osaaminen voidaan turvata myös vähäisten rekrytointimahdollisuuksien aikana. Sekä kansalliseen että kansainväliseen yhteistyöhön panostetaan käyttäen kannustimia mm. ulkomailla työskentelyyn ja rahoittamalla asiantuntijoiden vierailuja tutkimuslaitoksessa. Koulutustasoindeksiä sekä korkeakoulu- ja yliopistotutkinnon suorittaneiden osuutta nostetaan mm. nostamalla tutkijakoulutuksen suorittaneiden osuutta rekrytoinnin kautta. Henkilöstömenojen osuus kokonaismenoista pidetään nykyisellä tasolla (n. 57 %).

Tutkimuslaitos on vähentänyt ministeriön kehykseen ja tuottavuusohjelmaan sisältyvät henkilötyövuodet etupainotteisesti. Etupainotteinen vähennys johtuu suunniteltua suuremmasta eläköitymisestä ja suunnitelmallisesta määräraikaisten vähentämisestä. Henkilötyövuodet vähenevät suunnittelukauden aikana niin, että tuottavuusohjelmien kokonaishenkilötyövuosivähennykset toteutuvat annetun aikataulun mukaan.

2.2 KESKEISET KEHITTÄMISTAVOITTEET JA INVESTOINTIHANKKEET

Palkeiden palvelujen käyttö

Palkeiden asiakkaaksi tutkimuslaitos siirtyi vaiheittain. Ennen siirtoa prosessit muutettiin mahdollisimman pitkälle Kieku-mallin mukaisiksi. Talouspalvelun siirto toteutettiin vaiheittain ja tällä hetkellä tutkimuslaitos hyödyntää kaikkia Palkeiden tarjoamia palveluja.

- talouspalvelun siirto 1.9.2007 - 1.11.2009
- henkilöstöpalvelu siirto 1.3.2009

Palvelukeskuksen käyttäjäksi siirtyminen ei ole vähentänyt työmäärää suunnitellun mukaan. Palvelukeskuksen laatuongelmista ym. johtuen tutkimuslaitos on joutunut valvomaan prosesseja poikkeuksellisen paljon, joka on sitonut resursseja. Siihen nähden Palvelukeskuksen palvelumaksu on kohtuuttoman suuri suhteessa saatuun hyötyyn.

Tilankäytön tehostaminen

Tutkimuslaitos on tuottavuusohjelman 2005 -2011 mukaan lakkauttanut 6 toimipaikkaa ja luopunut mm. osasta toimipaikkojen yhteydessä Senaattikiinteistöltä vuokraamistaan asunnoista. Lakkauttamisten yhteydessä henkilöstö on siirtynyt muihin toimipaikkoihin.

Tuottavuusohjelman ja RKTL:n tiedossa jo olevan rahoitustilanteen heikentymisen johdosta sekä tulevien valtiontalouteen kohdistuvien menoleikkausten ennakoimiseksi tutkimuslaitos on mm. laatimassa toimipaikkaverkoston kehittämiseen liittyvän suunnitelman, joka sisältää 5 -6 toimipaikan/pisteen lakkauttamisen. Tarkempi suunnitelma valmistuu marraskuun 2011 loppuun mennessä. Toteuttamisen aikataulu suunnitellaan huomioiden henkilöstöön liittyvät järjestelyt sekä vuokrasopimusten irtisanomisajat. Toimipaikkojen vähentämisen arvioidaan tuovan säästöjä pääasiassa vuokramenoista kumulatiivisesti noin 750 000 € suunnitelmakauden (2012 – 2015) loppuun mennessä verrattuna vuoden 2010 tasoon.

Matkustusmäärien vähentäminen

Tutkimuslaitos on valtiohallinnon tavoitteiden mukaisesti sekä määrärahojen supistumisen seurauksena vähentänyt matkustamista. Asetettu 8 %:n vähentäminen toteutui jo vuonna 2010. Tavoitteena on suunnitelmakauden aikana vähentää matkustusmenoja n. 200 000 €.

Tutkimuslaitos on ottanut käyttöön laajasti videoneuvottelujärjestelmän. Tämä on vähentänyt toimipaikkojen välistä matkustamista ja säästää matkustusmenojen lisäksi myös työaikaa.

Taulukko 6. Matkustusmenot vuosina 2008 - 2016

	TP 2008	TP 2009	TP 2010	Arvio 2011	Arvio 2012-2016
matkustuspäivät (arvio)	9 188	9 106	6 445	7 800	7 600
matkakustannukset mil.€	1 042	962	778	886	830
-8% vrt vuoden 2008 tasoon		958	958	958	958

Tietojärjestelmähankkeet

Tutkimuslaitoksen hallinnassa on laaja ja arvokas tutkimus- ja seuranta-aineisto. Sen käyttöä tehostamme ja parannamme panostamalla tiedonhallinnon järjestelmiin ja palveluihin. Tavoitteen toteuttamiseksi toteutamme useita tietohallinnon kehittämisprojekteja.

Toistaiseksi VIP ei ole vaikuttanut tutkimuslaitoksen toimintaan. Sähköisten järjestelmien käyttö ja lisenssit on hankittu Palvelukeskuksen kautta.

Tuottavuusohjelman ja henkilötyövuosien seuranta sekä suunnittelu (liite 2)

Tutkimuslaitokselle suunnittelukaudelle esitetyt rahoitusresurssit johtavat käytännössä suurempaan henkilöstön pienennykseen kuin tuottavuusohjelmassa esitetyt htv-kehukset.

Valtiovallinnon tavoitteiden mukaisesti henkilöstömäärä vähenee ja tuottavuus nousee. Suunnitelmakaudella tarkennetaan ja toteutetaan valtiovallinnon ohjeiden perusteella valmisteltua vuosien 2012 – 2015 tuottavuusohjelmaa, jossa on perustehtävien osalta esitetty kuvaus vaikuttavuuden ja tuottavuuden parantamisen tavoitteista ja keinoista sekä edellytyksistä. Ohjelman toteuttamisen myötä henkilötyövuosien määrä laskee suunnitelman mukaan.

Muut

Investointien määrät vähenevät mm. määrärahojen vähenemisen ja toimipaikkaverkoston kehittämisen seurauksena verrattuna aikaisempaan tasoon. Ne kohdistetaan tuloksellisuuden kannalta tärkeimpiin kohteisiin.

2.3 MERKITTÄVÄT TULOSALUE-, TEHTÄVÄALUE- SEKÄ PROSESSITASOISET TAVOITTEET JA TEHTÄVÄT

Riistakantojen ja kalavarojen arviointi ja tilastointi

Kalavarojen seuranta

Kalakantojen arviointi on tutkimuslaitoksen pysyvä tehtävä, johon sisältyvät kalavara-arvioiden laadinta ja tieteellinen neuvonanto kalavarojen hyödyntämiseen liittyvissä kysymyksissä. Silakan, kilohailin, turskan ja lohen kanta-arviot ja niihin perustuva tieteellinen neuvonanto tuotetaan ICESin koordinoimana kansainvälisenä yhteistyönä. Tuloksia hyödynnetään erityisesti merialueen saaliskiintiöiden määrittämisessä sekä suunnitelmallisen kalastuksen järjestämisessä niin merialueilla kuin sisävesissäkin. Vuosittain laaditaan raportti silakan, kilohailin, lohen, turskan sekä merialueen kuha- ja ahvenen sekä Pohjanlahden siikakantojen tilasta sekä ennusteet seuraaville vuosille. Merialueen kalakantoihin kohdistuva näytteenotto toteutetaan EU:n tiedonkeruuhjelman mukaisesti. Sisävesialueella keskitytään tärkeimpien muikkukantojen sekä Inarijärven kalavarojen seurantaan. Suunnitelmakaudella osallistutaan myös laajoihin, kansainvälisenä yhteistyönä toteutettaviin hankkeisiin. Näissä kehitetään uusia kalakantojen arviointimenetelmiä kalastuksen säätelyn tueksi ja tuotetaan tietoa mm. Jäämeren alueen lohikantojen kestävä hyödyntämisen perustaksi.

Riistakantojen arviointi

Riistakantojen seuranta on keskeinen osa tutkimuslaitoksen tietotuotantoa ja asiantuntijuutta. Tavoitteena on antaa ajankohtaista tietoa riistakantojen koosta, kantojen koon muutoksesta ja jälkeläistuotosta. Tärkeimpiä hyödyntäjiä ovat riistahallinnon toimijat etenkin metsästyksen

säätelyyn liittyvien ohjeiden ja määräysten laatimisessa. Riistalajien osalta vastataan myös Suomen kansainvälisten raportointivelvoitteiden täyttämistä. Kannanarvioinnissa käytetään lajien ekologiaan ja elintapoihin soveltuvia arviointimenetelmiä. Arviointimenetelmien ja raportoinnin kehittäminen etenkin tilastotieteen ja tietotekniikan mahdollisuuksia hyödyntäen on keskeinen osa kannanarviointiprosessia. Suurpetoseuranta ja hirviseuranta ovat olleet erityisiä kehittämiskohteita ja uudet seurantajärjestelmät on otettu valtakunnalliseen käyttöön. Seurantojen keskeisenä osana on metsästäjien kanssa tapahtuva yhteistyö, jota tehostetaan mm. tiedon keräämisen ja raportoinnin osittaisella siirrolla verkkopalveluun. Suunnittelukauden tärkeimpänä kehittämiskohteena on pienriistan kannanarviointi. Erityistä huomiota kiinnitetään taantuvien ja uhanalaisten riistalajien seurantaan. Seurantatiedon hyödynnettävyyttä riistakantojen verotuksen säätelyssä tullaan parantamaan. Riistakantojen arvioinnin tiedonkeruussa ja raportoinnissa huomioidaan ja toteutetaan Julkisen riistakonsernin tietohallintostrategian linjauksia.

EU:n vesipuitedirektiivin edellyttämät tehtävät

EU:n vesipolitiikan puitedirektiivi on Suomessa pantu toimeen vesienhoitolaille ja –asetuksella. Vesienhoidon kalastoon liittyvät tehtävät on osoitettu kalataloushallinnolle sekä Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitokselle. Tutkimuslaitos vastaa jokien ja järvien kalaston peruseurannasta sekä maa- ja metsätalouden hajakuormittamien vesien kalastoseurannasta ympäristöhallinnon kanssa yhteistyössä laaditun ohjelman mukaisesti. Suunnittelukaudella kehitetään jokien ja järvien kalastoperusteisia luokittelumenetelmiä ja huolehditaan niiden yhteensopivuudesta kansallisen luokittelun ja muiden EU-maiden kalaperusteisten luokittelumenetelmien kanssa. Tulosten ensijainen käyttötarkoitus on vesienhoidon tavoitteiden toteutumisen mittaaminen vesienhoitokaudella 2010-2015. Kalayhteisöjen rakenteesta ja siihen vaikuttavista tekijöistä erilaisissa vesissä kertyvää tietämystä käytetään myös kalavesien hoitomenetelmien kehittämisessä ja tutkimustoiminnassa.

EU:n meristrategiadirektiivin edellyttämät tehtävät

EU:n meristrategiadirektiivi on Suomessa pantu toimeen lailla vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä sekä merenhoidon järjestämisestä koskevalla asetuksella. Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitokselle on säädöksissä määritelty tehtäviä liittyen mm. merialueen tilan alustavan arvioinnin tekemiseen, hyvän tilan ja ympäristötavoitteiden määrittelyyn, meren tilan indikaattorien kehittelyyn, seurantaohjelmien käynnistämiseen sekä merenhoitosuunnitelman valmisteluun tutkimuslaitoksen toimialaan liittyvien asioiden osalta. Vuosina 2013-2016 meristrategiatyön pääpaino on meren tilan indikaattorien kehittämisessä ja seurantaohjelmien käynnistämisessä. Direktiivin määrittelemän aikataulun mukaan merialueiden tilan seurantaohjelmat tulee käynnistää vuonna 2014 ja ensimmäinen kansallinen merenhoitosuunnitelma valmistuu vuonna 2015.

Porolaitumien seuranta

Porolaitumien tilan seuranta on keskeinen osa porotutkimusta. Seurannan tärkeimpiä tavoitteita on tuottaa tietoa hallinnon tarpeisiin porolukujen määrittämistä varten. Etenkin talvilaitumien kunto vaikuttaa suoraan porojen kuntoon, lisäruokinnan tarpeeseen ja edelleen elinkeinon kannattavuuteen. Seurantamenetelmiä ja tiedonhallintajärjestelmiä kehitetään muiden tutkimusorganisaatioiden kanssa hyödyntäen uusia kaukokartoitus- ja satelliittiseurantamenetelmiä.

Tilastotoimi

Tilastotoimi tuottaa kala- ja riistatalouden viralliset tilastot ja ylläpitää tilastoinnin kannalta tarpeellisia tietovarantoja. Tilastointi vastaa EU-säädösten mukaisista kalastustilastoinnin velvoitteista EU:n tilastovirastolle EuroStatille sekä muista kansainvälisiin sopimuksiin perustuvista tilastovelvoitteista (mm. FAO ja ICES). Tilastotoimi vastaa myös EU:n tiedonkeruuasetusten mukaisesta kalataloutta koskevasta taloudellis-yhteiskunnallisesta tietotuotannosta ja tietojen raportoinnista, sekä säädösten kehittämiseen liittyvästä asiantuntijatyöstä. Tilastointiaiheet kattavat ammattikalastuksen merellä ja sisävesillä, vesiviljelyn, kalan tuottajahinnat, jalostuksen, ulkomaankaupan ja kulutuksen sekä vapaa-ajankalastuksen ja metsästyksen.

Suunnittelukaudella tilastotoimen sisäisiä kehityshankkeita ovat tilastotuotannon tietohallinnon kehittäminen, tilastoprosessien yhdenmukaistaminen, tilastojen sähköinen tietokantajulkaiseminen (PxWeb) sekä kalatalousalan yritysten tilinpäätöstilaston kehittäminen. Riistasaalis-tilastointia kehitetään huomioiden erityisesti vähälukuiset ja taantuvat riistalajit.

RKTL on ollut vuonna 2010 mukana valmistelemassa LYNETin tilasto-ohjelmaa vuosille 2010-15. Ohjelmassa ehdotetaan alkuvaiheessa mm. yhteistä uutisportaalia yhteenliittymän tilastoinnille, vaikuttavuuden kehittämistä kansainvälisessä tilastoyhteistyössä, sekä luonnonvara- ja ympäristötilastojen vertaisarviointien käyttöönottoa ja hyödyntämistä. Tilastointia ohjaa myös Suomen Virallisen Tilaston (SVT) –neuvottelukunta, joka uudistaa SVT-laatukriteerit vuoteen 2012 mennessä siten, että ne vastaavat Euroopan tilastojen käytäntesäännöstöä koko laajuudeltaan. Suunnittelukaudelle sijoittuu myös Tilastolain uudistus.

Tutkimus, kalatalouspolitiikkalohko

Kalakantojen monimuotoisuuden turvaaminen

Kalakantojen monimuotoisuutta arvioidaan geneettisillä menetelmillä luonnonvaraisista kalakannoista, emokalastoista ja istutettavaksi tarkoitettusta kalamateriaalista. Samalla kehitetään monimuotoisuuden ylläpidon edellyttämiä toimintamalleja ja viljelytoiminnan biodiversiteettiohjausta, osallistutaan kalakantojen hoitosuunnitelmien laadintaan eri kalalajeille, sekä tuotetaan käytännön ohjeita ja suunnitelmia kalakantojen monimuotoisuuden säilyttämiseksi ja istutushoidon kohteena olevien kalakantojen vahvistamiseksi. Kehitetään kalojen uhanalaisuuden arvioinnin tiedonhankintaa kalalajikohtaisen uhanalaisuusarvioinnin kattavuuden parantamiseksi. Kalojen merkintätoiminnassa kehitetään eri merkintätapojen tiedonhallintaa ja merkintätoiminnan koordinoitua.

Kalavesien tila ja kunnostaminen

Kalavesien tilaa ja kunnostamista koskevissa tutkimuksissa tuotetaan tietoa kalojen elinympäristövaatimuksista sekä muuttuvan ympäristön ja vesistökuunnostusten vaikutuksista kaloihin, kalavesien tilaan ja kalatalouteen. Tietoa tarvitaan sekä kalavesien hoidon että ympäristön tilan arvioinnin kehittämisessä. Suunnitelmakauden keskeisiä tutkimusaiheita ovat laaja-alaisten ympäristömuutosten vaikutukset, esimerkiksi happamista alunamaista kalastolle aiheutuvien haittojen vähentäminen ja ilmastonmuutoksen vaikutukset kalojen elinympäristöön, kalastoon ja kalatalouteen. Kestävään kalastukseen liittyvien tutkimusten tavoitteena on kehittää tuottavia ja samanaikaisesti kalavesien hyvää tilaa ylläpitäviä kalastuskäytäntöjä.

Itämeritutkimus

Tutkimuslaitoksen Itämeritutkimuksissa tuotetaan tietoa, jonka avulla vaikutetaan myönteisesti Itämeren ja erityisesti rannikkovesien kalakantojen tilaan. Samalla edistetään ammatti- ja vapaa-ajankalastuksen edellytyksiä siten, että kalakantojen tuottoa pystytään hyödyntämään mahdollisimman monipuolisesti ja rannikkovesien kalakantojen tuottoa vaarantamatta. Suunnitelmakauden keskeisiä tehtäviä ovat merimetsojen ja hylkeiden kalastolle ja kalastukselle aiheuttamien haittojen selvittäminen, rannikon vajaan hyödynnettyjen särkikalojen poistokalastuksen edellytyksiin liittyvät tutkimukset, rannikon kalojen lisääntymisalueiden kartoitukset sekä Itämeren kalojen vierasaineisiin ja öljyn aiheuttamiin riskeihin liittyvät tutkimukset.

Kalaistutusten tuloksellisuus

Istutukset ovat yksi Suomessa laajalti käytetty keino pyrittäessä lisäämään kalakantojen ja rapukantojen tuottavuutta. Vuosina 2013-2016 tuotetaan tutkimus- ja asiantuntijatietoa kalastusta palvelevien istutusten tuloksiin vaikuttavista tekijöistä ja kehitetään toimintamalleja, joita soveltamalla istutusten tuloksellisuutta on mahdollista parantaa. Istutusten tuloksellisuuden ja siihen vaikuttavien tekijöiden seuranta jatketaan erityisesti sopimuskasvatustoiminnan ja Inarin velvoitehoidon osalta. Elvytys- ja palautusistutuksiin liittyvä tutkimus- ja kehitystyö liittyy rakennettuja jokia koskeviin tutkimushankkeisiin. Lisäksi tutkitaan viljelyn ja istutusten monimuotoisuusvaikutuksia, mikä palvelee tutkimuslaitoksen vesiviljelytoimintaa ja yleisesti kalavesien ekologisesti kestävien hoitomallien kehittämistä.

Rakennettujen jokien kalatalous

Rakennettujen jokien kalatalouteen keskittyvissä tutkimuksissa tuotetaan rakennettujen jokien vaelluskalakantojen elvyttämistä ja hoitoa tukevaa tietoa yhteiskunnan tarpeisiin. Tavoitteena on edistää vaelluskalakantojen kestävää käyttöä sekä Suomen rakennettujen jokien kalataloutta ja kalastusmatkailua. Suunnitelmakauden keskeinen tehtävä on tuottaa tietoa kalataloushallinnolle kalatiestrategian toteuttamiseksi ja vaihtoehtoisia ratkaisuja etenkin suurten padottujen jokien vaelluskalakantojen elvyttämistä rajoittaviin biologisiin, ekoteknisiin ja sosioekonomisiin tutkimusongelmiin.

Raputaloutta koskevat tutkimukset

Rapututkimuksissa keskeisiä tutkimus- ja asiantuntijatoiminnan tehtäväalueita ovat rapukantojen tilan ja tuottavuuden seuranta, seurantamenetelmien kehittäminen ja kantojen tuottavuuteen vaikuttavia tekijöitä koskeva tutkimus. Tämän ohella jatketaan jokirapukantojen säilyttämistä ja hyödynnettävyyttä koskevaa tutkimusta ja asiantuntijatoimintaa. Tutkimuksen kehittämiskohteita ovat raputaloutteen liittyvä sosioekonominen ja ekosysteemipalveluiden tutkimus sekä markkinoiden ja kulutuksen kehityksen seuranta.

Kestävä ja kilpailukykyinen elinkeinotoiminta

Kala-, riista- ja porotalouden elinkeinoihin liittyvissä tutkimuksissa tuotetaan toimialan kilpailukykyyn parantamiseksi tietoa kala-, riista- ja poroelintarvikkeista sekä niiden tuotannosta, kaupasta ja markkinoista. Elinkeinoja ja elintarviketaloutta tutkitaan koko arvoketjussa alkutuotannosta kuluttajalle asti. Tavoitteena on ennakoida elinkeinojen ja toimintaympäristön kehitystä, sekä tutkimuksen keinoin edistää laadukasta, terveellistä, monipuolista ja kestävä tuotantoa.

Tutkimuksen tärkeimpiä ohjaavia strategioita ovat kansalliset MMM:n teemaohjelmat vesiviljelystä, ammattikalastuksesta ja jalostuksesta, LYNETin ohjelmista etenkin bioener-

gia/biotalous, riistakonsernin tutkimusstrategia, EU:n Itämeristrategia, Rehustrategia, Tekesin Sapuska –ohjelma sekä EU:n seitsemäs ja suunnitteilla oleva kahdeksas puiteohjelma.

Suunnittelukaudella tutkitaan kalankasvatuksen ympäristökuormituksen vähentämistä kehittämällä sijainninhjausta ja kiertovesilaitostekniikkaa. Jatketaan ympäristöystävällisten ja eläinten terveyttä ja hyvinvointia tukevien kalankasvatusrehujen kehitystyötä. Samalla pyritään löytämään vaihtoehtoisia kalalajeja (mm. kuha, muikku, nelma), joiden kaupallinen kasvatus olisi Suomessa taloudellisesti kannattavaa ja teknis-biologisesti mahdollista. Lisäksi tutkitaan vähäarvoisesta kalasta saatavien biomassojen sekä sen sivuvirtojen liiketaloudellisia ja ravitsemuksellisia edellytyksiä. Elintarviketalouden tutkimusohjelman painopisteitä tullaan tarkastelemaan väliarvioinnissa 2011 saatujen tulosten perusteella. Suunnittelukaudella resursseja sitoo myös Itämeren ohjelmasta rahoitetun AQUABEST-hankkeen (Innovative practices and technologies for developing sustainable aquaculture in the Baltic Sea Region) koordinointi.

Eläinluonnonvarat osana luonnonvarapolitiikkaa

Kala-, riista- ja poroluonnonvarojen käytön, hoidon ja suojelun sosioekonominen tutkimusohjelma (LUVA-ohjelma) tuottaa tietoa luonnonvarapolitiikan ja yhteiskunnallisen muutoksen suhteesta kala- ja riistatalouden politiikkalohkoille. Ohjelmassa tutkitaan eläinluonnonvarojen kestävä hyödyntämisen edellytyksiä, eläinluonnonvarojen käyttöä ja käyttäjiä, yrittäjyyden mahdollisuuksia sekä luonnonvarojen hallinnan toimivuutta eri ryhmien kannalta ja vaihtoehtoisia institutionaalisia järjestelyjä. Tavoitteena on tuottaa tietoa, joka avulla voidaan suunnitella eläinluonnonvarojen käyttöä entistä paremmin ja hyväksyttävämmin. Eläinluonnonvarojen yhteiskunnallinen tutkimus on osallistunut suunnittelukaudelle ajoittuvaan LYNETin kestävä maankäytön tutkimusohjelman suunnitteluun ja sen toteuttamiseen.

Tutkimustoimintaa ohjaa suurelta osin ohjaavan ministeriön tietotarpeet kalatalouden (erityisesti vapaa-ajan kalastuksen ja vesiviljelyn) strategisessa kehittämisessä sekä lainvalmistelussa. Uuden kalastuslain toimeenpano tulee edellyttämään suunnittelukaudella asiantuntijatyötä. Kasvavaa tutkimustiedon tarvetta liittyy vapaa-ajan kalastuksen ekologiseen, sosiaaliseen ja taloudelliseen arvoon ja yhteiskunnalliseen merkitykseen. Tutkimuksen suuntaamisen kehyksenä vaikuttavat luonnonvarojen kestävä käytön, hoidon ja suojelun strategiat: MMM:n tutkimusstrategia, MMM:n luonnonvarastrategia, Sitran kansallinen luonnonvarastrategia sekä erilaiset kansalliset ja alueelliset maaseudun kehittämisohjelmat. Ohjelman painopisteitä tullaan tarkastelemaan väliarvioinnissa 2011 saatujen tulosten perusteella.

Suunnittelukaudella tutkitaan kalastuksen ja kalankasvatuksen hallinnan käytäntöjä ja kestävä käytön menettelytapoja. Tutkimuksen kohteena on myös kalakantojen hyödyntämiseen ja uhanalaisten lajien suojeluun tai runsastuneiden lajien aiheuttamiin ongelmiin liittyvät ristiriidat ja niiden lieventämisen menetelmät. Lisäksi tutkitaan vapaa-ajankalastusharrastusta sekä harrastajia ja kalastusmatkailua.

Tutkimus, riistapolitiikkalohko

Riistantutkimuksen keskeisenä tehtävänä on tuottaa kannanarviointia ja –säätelystä tukevaa tietoa populaatiokoon vaihteluiden syistä. Tärkeä tutkimusta suuntaava tekijä on laji- ja elinympäristökohtaisten hoitosuunnitelmien tietotarpeet. Tutkimusta painotetaan yhteiskunnallisesti tärkeimpiin, kuten vahinkoa aiheuttaviin, taantuviin tai erityisiä kannansääteilytoimia vaativiin

lajeihin. Riistalajien elinympäristönvalinnan, levittäytymisen ja vahinkojen aiheuttamisen selvittämisessä yksilötason radiolähetinseurantojen merkitys säilyy korkeana tai kasvaa. Onnistuminen ulkoisen rahoituksen hankinnassa määrittelee aiempaa enemmän tutkimuksen suuntaamismahdollisuuksia. Tutkimusta pyritään sopeuttamaan LYNET-ohjelmiin.

Suunnitelmakauden keskeisiä aiheita ovat suurpetojen ja hirvieläinten väliset vuorovaikutukset, suurpetokantojen hoidon ekologiset perusteet kuten populaatioekologia, kantojen rakenne ja metsästykestävyys sekä eri lajien elinympäristöt ja tilankäyttö ja suhtautuminen ihmistoimintoihin. Lisäksi tutkitaan metsäpeurojen levittäytymistä uusille alueille sekä kannan koon muutoksiin vaikuttavia tekijöitä, erityisesti vasakuolleisuutta. Hirven vuodenaikaista liikkumista ja pienten hirvieläinten elinympäristön käyttöä tutkitaan suhteessa liikenteeseen ja muuhun infrastruktuuriin, suurpetoihin ja muuttuvaan ilmastoon. Kalatalouden politiikkalohkossa mainitun LUVA-ohjelman puitteissa tutkitaan riistapolitiikan kysymyksiä, suurpetojen ja riistaeläinten hallinnan käytäntöjä ja kestävän käytön menettelytapoja, riistakantojen hyödyntämiseen ja uhanalaisten lajien suojeluun liittyviä ristiriitoja ja myös keinoja niiden ratkaisemiseksi. Lisäksi tutkitaan metsästysharrastusta ja harrastajia sekä metsästykseseen liittyviä taloudellisia ja aiheettomia arvoja. Elintarviketalouden tutkimusohjelmassa tuotetaan myös tietoa ohjauskeinoista, joilla voidaan tukea kestävää porotaloutta.

Porotutkimuksen keskeisenä teemana on tutkia porolaidunten käytön, poronhoidon ja porotalouden kytköksiä muihin elinkeinoihin ja maankäytön muotoihin. Tutkimus liittyy LYNET-yhteinliittymän Maankäytön tutkimusohjelmaan. Tutkimuksessa painotetaan poroa ja poronhoitoa osana arktista kokonaisuutta. Yhteistyötä lisätään alueen muiden luonnonvaratutkimusta tekevien organisaatioiden kanssa.

Vesiviljely

Kalakantojen säilytys ja vahvistaminen

Vesiviljelyn keskeisempänä tehtävänä on kalakantojen monimuotoisuuden turvaaminen säilytysviljelyn ja maitipankkitoiminnan sekä mädin ja istukkaiden tuotannon avulla.

Kalakantojen hoitoa ja säilytystä palveleviin istutuksiin poikasia tuottaville yrityksille tuotetaan alkuperältään tunnettujen kalakantojen mätiä ja poikasia sekä tuotetaan myös istukkaita mm. valtion omiin istutusvelvoitteisiin. Asiakasvaikuttavuudessa tärkeitä kriteerejä ovat tarjonnan riittävyys sekä tuotteiden laatu ja hyvä perinnöllinen tausta.

Toimintamallien kehittämisen erityiskohteena jatketaan yksilötunnistukseen ja dna-tekniikkaan perustuvien sovellusten kehittämistä viljelyssä säilytettävien arvokalakantojen perinnöllisen monimuotoisuuden ylläpitoon.

Elinkeinon kehittämistä tukeva toiminta

Elintarvikemarkkinoita palvelevan vesiviljelyn kehitysedellytysten parantamiseksi kehitetään valintajalostuksen avulla tuottavampia ja muuttuviin markkinatarpeisiin paremmin soveltuvia kalakantoja. Kehityspanoksia suunnataan erityisesti kirjolohen jalostusohjelman kustannustehokkuuden parantamiseen ja siian valintajalostukseen, jonka ruokakalatuotannon nopea kehittyminen on tärkeää elinkeinon tulevaisuudelle. Myös muiden vaalealihaisten lajien tuotannon kehittämiseen panostetaan. Jalostuksen lisäksi selvitetään myös muiden tuotantoa tehostavien

ja tuotearvoa parantavien menetelmien, kuten triploidian sovellettavuutta alan mahdollisuuksien laajentamisessa.

Vesiviljely kehittää oman tehtäväalueensa toimintamalleja ja luo bioturvallisia edellytyksiä uusien viljelylajien maahantuonnille.

Vesiviljely osallistuu aktiivisesti tutkimusyksikön vesiviljelyelinkeinojen kehittämis- ja asiantuntijapalveluhankkeisiin.

Tuloksellisuutta parantavat toimet

Toiminnan tuloksellisuutta kehitetään edelleen mm. toimintaa tehostamalla ja uudelleen järjestelemällä sekä vähentämällä tuotantolaitosten määrää. Muutosten suunnittelussa otetaan huomioon mm. alueellisten kalatalousviranomaisten laatimat selvitykset kalanpoikasten istutustarpeista sekä asiakkailta ja sidosryhmiltä saatu palaute. Tiedonhallintaa ja toiminnanohjausta tehostetaan tutkimuslaitoksen uusilla ja kehitettävillä tietojärjestelmillä.

Viestintä, tietohallinto ja palvelut

Tavoitteena on palvelukyvyyn sekä tehtävien hoidon taloudellisuuden ja tuottavuuden parantaminen valtiohallinnon kehityslinjauksia noudattaen. Tavoitteen saavuttamiseksi tehtävät on mm. keskitetty ja osittain hankitaan ostopalveluna.

Tutkimuslaitoksen viestintä tukee RKTL:n strategian mukaista siirtymistä kohti asialähtöisempää ja ratkaisukeskeisempää toimintaa.

Sisäisen viestinnän painopistealueena on edelleen muutosviestintä, joka tukee strategian toteuttamista. Yhdessä johdon ja henkilöstöhallinnon kanssa suunnitellaan strategian jalkauttamiseen liittyviä viestintätoimenpiteitä tavoitteena muutoksen mahdollisimman hyvä läpivienti. Intraa kehitetään tukemaan RKTL:n tavoitteita. Onnistumisen mittareina käytetään työtyytyväisyyttä (VM-Baro) ja henkilöstökyselyä.

Asiakasviestinnän keskeinen kehittämiskohde on verkkopalvelu. Verkkopalvelusta pyritään rakentamaan ja edelleen kehittämään asiakaslähtöinen, helppokäyttöinen ja monipuolinen riista- ja kalatalouteen liittyvän tutkimustiedon ja sähköisten palvelujen kanava. Verkkopalvelussa huomioidaan muut läheiset tiedontuottajat ja heidän tarpeensa (Riistakeskus, suurpedot.fi, LYNET) sekä sosiaalisen median käyttö asiakasviestinnässä.

Asiakaslehden tekemistä jatketaan ja sisältöä kehitetään palvelemaan entistä paremmin tutkimustiedon käyttäjiä. Asiakaslehti, verkkopalvelu ja uutiskirjeet integroidaan asiakaslähtöiseksi kokonaisuudeksi.

Henkilöstön viestintävalmiuksien ja tutkimuslaitoksen viestintäprosessien kehittämistä jatketaan. Tutkimuslaitoksen viestintä on mukana kehittämässä ja suunnittelemassa LYNETin viestintää sekä tehostamassa yhteenliittymän nykyisiä viestintä- ja julkaisutoiminnan toimintamalleja.

Tietohallinnossa jatketaan panostamista substanssitietojärjestelmien kehittämiseen. Järjestelmiä kehitettäessä huomioidaan Tietohallintolain (Laki julkisen hallinnon tietohallinnon ohjauksesta 10.6.2011/634) sekä Tietoturvallisuusasetuksen (1.7.2010/681) asettamat vaatimukset. Toimintaa kohdennetaan sähköisten asiointipalveluiden kehittämiseen. Ratkaisut mahdollistavat tutkimushallinnollisen tiedon saatavuuden ja käytettävyyden tehostamisen hakupalveluiden, meta-tiedon, paikkatiedon ja karttakäyttöliittymän avulla mm. Inspire-direktiivin mukaisesti. Kehitystyössä huomioidaan hallinnonalan ja yhteenliittymien sekä muiden sidosryhmien arkkitehtuuriratkaisut. Esimerkiksi riistapolitiikkalohkon osalta järjestelmiä kehitetään Julkisen riistakonsernin tietohallintastrategian linjausten mukaan ja muiden yhteistyöhankeiden (mm. LYNET Lifedata) kautta mahdollistetaan luonnonvaratietojen entistä laajempi hyödynnettävyys yhdistämällä eri toimijoiden tiedot keskenään.

Suunnittelukaudella saatetaan hajanaisen tietoverkon yhtenäistäminen ja kehittäminen loppuun hyödyntäen valtiosuunnitelman ohjeistuksia sekä valtiosuunnitelman ja hallinnonalan puitesopimusjärjestelyitä. Tavoite on turvata verkossa tapahtuvien tietoteknisten ja tietohallinnollisten toimintamallien toteuttaminen hyödyntämällä hallinnonalan ja valtion It-palvelukeskuksen yhteisiä tietoteknisiä palveluita synergiaetujen saavuttamiseksi sekä yhteistyön laajentamiseksi. Tavoitteena on kehittää tietotekninen infrastruktuuri sille tasolle, että verkkoteknologiaan perustuvia sähköisiä asiointipalveluita sekä mm. videoneuvotteluja ja ryhmätyövälineitä voidaan kehittää ja hyödyntää joustavasti ja kustannustehokkaasti hajautetussa toimintaympäristössä.

Ministeriön tulosoikeuksien ja tutkimuslaitoksen tulosjohtamisen, suunnittelun ja raportoinnin tarvitsemaa informaatiota parannetaan mm. kustannuslaskentaa kehittämällä. Tutkimuslaitoksen sisäistä toimintaa kehitetään sisäisen asiakkuuden suuntaan ja laajentamalla sisäisen laskutuksen käyttöä.

Siirtymistä sähköiseen hallintoon jatketaan valtiosuunnitelman mukaisesti. Talous- ja henkilöstöhallinnon palveluja hankitaan palvelukeskukselta. Muiden tukipalvelujen siirtäminen palvelukeskuksiin toteutetaan hallinnonalan suunnitelmien mukaisesti. Käytetään valtiosuunnitelman yhteisiä järjestelmiä. Suunnitelmakauden aikana siirrytään Kieku-järjestelmän käyttöön.

Hankintatoimen tehokkuutta ja tuloksellisuutta parannetaan jatkamalla Hanselin kilpailuttamien puitesopimusten hyödyntämistä ja lisäämällä hankintatoimen yhteistyötä muiden LYNET-laitosten kanssa.

Senaattikiinteistöt pysyvät tutkimuslaitoksen suurimpana vuokranantajana, jonka kanssa tehtävää yhteistyötä kehitetään kumppanuuden suuntaan. Uudet vuokrasopimukset hankitaan kustannusvertailujen pohjalta.

2.3. MINISTERIÖN KANNANOTTOA EDELLYTTÄVÄT VIRASTON EHDOTUKSET

Tutkimuslaitos toimittaa toimipaikkaverkoston kehittämissuunnitelman ministeriölle sovitun mukaan marraskuun 2011 loppuun mennessä.

Liitteet Liite 1: Kehyslomake
 Liite 2: Tuottavuusohjelman ja henkilötötyövuosien seuranta sekä suunnittelu